

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. II. Prima demonstratio ex ratione primi moventis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

3. Dices primò. Quod fide divina creditur, non demonstratur; sed *DEVM esse*, creditur fide divinà: ita enim Apostolus Heb. 6. *accidentem ad DEVM credere oportet, quia est.*

Resp. DEUM esse ut autorem gratiæ creditur fide divinà, & ita requiritur ab Apostolo, concedo, DEUM esse, ut autorem naturæ, nego: sic enim potius est præambulum ad articulos fidei.

4. Dices secundò. Nulla causâ demonstrari potest per effectum sibi improporionatum, sed omnes effectus creati, utpotè finiti, sunt DEO infinito improporionati, ergo.

Resp. cum eodem S. D. hic a. 2. ad 5. distingo maj: nulla causâ perfectè & quoad quid est potest demonstrari per effectum improporionatum, concedo; imperfectè, & quoad an est, nego.

5. Dices tertio. Species in repræsentando materiales non possunt gignere cognitionem rei spiritualis, sed nostræ species, quibus utimur in hoc vita statu, sunt in repræsentando materiales, quia sunt abstractæ à phantasmatibus: ergo non possunt gignere cognitionem DEI. Quod etiam videtur allere re S. D. in hac. 1. p. q. 88. a. 2. ad ult. ubi dicit: *per similitudines rerum materialium aliquid affirmativè potest cognosci de Angelis secundum rationem communem, licet non secundum rationem speciei; de DEO autem nullo modo.*

Resp. dist. maj. species in repræsentando materiales & habentes modum repræsentandi materialem, non possunt gignere cognitionem rei spiritualis, conc. habentes modum repræsentandi immaterialem, nego maj. & sic distinctâ minore, nego consequentiam. Rursus: Non possunt gignere cognitionem rei spiritualis perfectam, immediatam, & quidditativam, conc. imperfectam, mediatam, & connotativam, quoad an est, nego maj. & patitur distingui consequens: ergo non possunt gignere cognitionem DEI quidditativam conc. connotativam, nego consequ.

6. Autoritatem Doctoris Angelici exponit Godoyus per *cognosci affirmativè*, intelligi quidditativè, & hanc statui differentiam inter DEUM & Angelos; quod istos per species à phantasmatibus abstractas aliquo modo quidditativè possimus cognoscere, in quantum videlicet in gradu generico conveniunt cum substantiis materialibus, non autem DEUM: quippe qui nec in physico, nec in logico genere convenit cum substantiis materialibus.

7. Dices quartò. Ubi essentia & esse nec re nec ratione differunt; ibi nulla est differentia inter cognitionem essentia & esse, inter cognitionem *quid est*, & *an est*: sed essentia & esse in DEO nec re nec ratione distinguuntur: ergo cognito esse DEI etiam cognoscitur essentia DEI; atqui hanc demonstrativè non cognoscimus: ergo nec esse DEI.

Resp. dist. maj. si attingatur cognitione quidditativâ & adæquatâ, conc. maj. si inadæquatâ & connotativè repræsentante, nego maj. & sic dist. consequens: ergo quidditativè & adæquatè cognito esse DEI, cognoscitur essentia DEI, conc. inadæquatè & connotativè cognito, nego consequ.

8. Secundo. Ubi essentia & esse nec re nec ratione differunt, tam ex parte rei cognita, quam ex parte modi cognoscendi, conc. maj. si solum ex parte rei

cognita non differunt; bene autem in imperfecto modo cognoscendi, nego maj. sed essentia & esse in DEO nec re nec ratione differunt, ex parte rei cognita conc. ex parte modi imperfectè inadæquatè cognoscendi, nego min. & consequentiam.

9. Dices quintò. Sequeretur, etiam naturaliter demonstrari posse Trinitatem DEI, quod tamen est contra communem. Sequela probatur. Demonstrabilitas esse Divini fundatur in dependentia effectuum creatorum à causa prima: sed etiam humana natura habet dependentiam à Trinitate Divinarum Personarum: ergo etiam naturaliter demonstrari poterit Trinitas Personarum. Minor probatur: Imago habet dependentiam à suo exemplari: sed homo est imago DEI, non tantum ut Unius, sed etiam ut Trini: ergo etiam habet dependentiam à DEO ut Trino. Minorem habet S. D. inf. q. 113. a. 5. ubi docet, *in homine esse imaginem DEI, & quantum ad Divinam naturam, & quantum ad Trinitatem Personarum.*

Resp. neg. sequel. & probat. distingo. Demonstrabilitas esse Divini fundatur in dependentiâ effectuum creatorum, & ut lumine naturæ cognita, conc. Altiore lumine, nego. Sed etiam humana natura habet dependentiam in ratione imaginis à DEO Trino, ita ut hæc sit altiore lumine cognita, conc. merè naturali, nego min. & consequentiam.

§. II.

Prima demonstratio ex ratione primi moventis.

CONCLUSIO. Evidenter demonstratur existentia DEI ex Philosophico principio, quod quicquid movetur, ab alio movetur. Ita S. D. q. 2. a. 3. Cujus sententiæ præter ejus Discipulos subscribunt Gronado, Tafolus, Henric. à S. Ignat. alique.

Probat. Si datur motus in rerum natura, tum evidens est dari primum motorem immotum: sed evidens est dari motum: ergo evidens est dari primum motorem, quia omnia moveat ipse immotus: & hic est DEUS. Major probatur: quicquid movetur, ab alio movetur: vel ergo devenitur ad movens immotum: vel inter moventia per se subordinata datur processus in infinitum: sed iste non datur: ergo perveniendum est ad movens immotum.

Veritas hujus axiomatis in eo fundatur, quod mobile comparatur ad movens, tanquam perfectibile ad suum perfectivum, ut ab illo actum & perfectionem recipiat, quæ caret: unde moveri est reduci de potentia in actum, & motus definitur *actus entis in potentia*. Cum igitur implicet, idem respectu ejusdem formæ simul esse in potentia & in actu, esse perfectum & perfectibile, habere & non habere formam, esse in possessione termini, & ad illum acquirendum tendere, idè etiam necesse est, id quod movetur ad actum obrinendum, moveri ab alio habente actum.

Neque refert, quod viventia dicantur moveri à se ipsis: hoc enim tenet, in quantum virtutes & principia motuum vitalium habent in se ipsis, sine tamen præjudicio alterius moventis & applicantis: cum enim movere & operari consequatur ad esse, idè

idè sicut sibi ipsis non sufficiunt ad esse, sed in illo à superiori ente dependent, quod solum sibi sufficit unum, estque actus purus sine admixtione potentia; sic pariter in suis motibus ab alio influente & ad motum applicante dependent, adeoque persilic inconcussa veritas illius axiomatis: *quicquid movetur, ab alio movetur.*

10. Nunc alterius quoque axiomatis veritas, quod in moventibus per se subordinatis non datur processus in infinitum, est dilucidanda. Si daretur infinitus circulus mobilium & moventium, abique aliquo motore immoto, tunc idem respectu ejusdem, saltem mediata, esset in actu & potentia; nam ipsum movens virtutem movendi haberet dependenter à suo mobili; quod cum involvat implicanciam, deveniendum est ad movens immotum & immobile, quod eo ipso, quia non est mobile & perficibile ab alio perficiente & actuante, est actus purus & ens à se. Praterè: Non est possibilis processus in infinitum in causis efficientibus; ergo nec in moventibus per se. Antec. & ratio paritatis clucescet ex §. seq.

§. III.

Secunda demonstratio per viam causalitatis effectiva.

11. **CONCLUSIO.** Ex eo, quod evidenter datur cause producentes & effectus producti, evidenter inferitur admittendam esse causam improductam, & ens à se, b. v. DEVM. Ratio est: quando in causis per se subordinatis non potest dari processus in infinitum: tunc deveniendum est ad causam primam improductam: sed in causis per se subordinatis non potest admitti processus in infinitum, ergo.
12. Supponit hoc argumentum realem distinctionem inter causam & effectum, ex universali sententia PP. & Scholasticorum, nam August. l. 1. de Trin. c. 1. *Nulla enim res, inquit, se ipsam gignit, nisi.* Cyril. Alex. l. 1. in Zo. c. 2. de Verbo Divino loquens: *Genitum à Patre scriptura predicat, & veritas ita se habet, quod necessario à generante genitum re ipsa distinguitur.* Nec aliunde probatur distinctio duarum personarum, nisi quia reales processiones fundant oppositas relationes producentis & producti. Manifesta quoque ratio realem distinctionem inter causam & effectum evincit. Nam causa efficiens præintelligitur existens, priusquam causans, cum operari sequatur ad esse: effectus autem vel terminus non potest præintelligi sub actu existentia ante productionem: ergo effectus nequit intelligi producere se ipsum.
13. Itaque minor principalis de implicancia processus in infinitum in causis per se subordinatis, probatur primò. Admissò processu in infinitum idem saltem mediata produceret se ipsum; sed non minus implicat mediata, quam immediata produci à se ipso, ob rationem primùm adductam: ergo implicat in causis per se subordinatis processus in infinitum.
14. Secundò. Si daretur iste processus in infinitum, tum infinitum pertransiri posset; sed hoc est contranaturam infiniti. Sequela patet: quia proximum & ultimum agens non agit, nisi in virtute superiorum agentium, à quibus in operando dependet: ergo si daretur infinita series agentium, deberet aliquod superius agens pertransire illorum infinitorum agentium seriem, sicque influxum tribuere ultimo agenti.
- Tertiò. Nullus daretur novus effectus in re ipsa natura: consequens est absurdissimum, ergo. Sequela probatur: Nulla causa operatur de novo nisi dependenter ab influxu cause primæ: sed dato processu causarum per se subordinatarum in infinitum, nulla foret causa prima: ergo etiam nulla causa de novo operaretur, vel produceret effectum. Minor est Advers. major probatur: nisi sit assignabile instans natura, in quo compleatur & terminetur dependentia effectus à suis causis, non potest causa completa efficacia producere suum effectum; sed sine causa prima nullum ejusmodi instans natura est assignabile, eo ipso quod quævis causa ab altera in infinitum dependeat, ergo causa nunquam poterit completa efficacia producere suum effectum.
- Praterè, argumentis illustrissimi Godoy: ut causa possit producere suum effectum, oportet, ut sit sufficiens ad producendum effectum; sed nisi perveniatur ad primam causam, nulla causa est sufficiens: ergo ut causa producat suum effectum, perveniendum est ad causam primam. Major patet ex terminis. Minor prob. Causa dependens in causando ab alia priori non est se sola sufficiens ad producendum effectum: sed priusquam deveniatur ad causam primam omnes causæ dependent ab alia priori, hoc ipso, quod nulla sit prima, sed tantum intermedia: ergo nulla est sufficiens ad suppleendam alterius insufficientiam, & consequenter nullus produceret effectus.
- Confirmatur primò. Non potest accidens seipsum solo aliud accidens sustentare, quia ex essentia dependet à subiecto sustentante? ergo etiam, quia causa media non prima, & essentialiter in causando dependens ab alia causa priori, nulla causa media se sola potest supplere insufficientiam alterius cause mediæ sibi subordinatæ.
- Confirmatur secundò. Quia causa instrumentalis ex suo essentiali conceptu dependet ab alia causa, non potest se sola supplere insufficientiam alterius cause instrumentalis: ergo nec causa media poterit præbere sufficiens juxta alteri cause sibi subdita, cum sit essentialiter dependens à causa ulteriori.
- Probatur quartò. Impossibile est, dari infinitam seriem ejusmodi moventium, quorum quodlibet distributive indigeat ab alio ex se moveri, quia simul tota collectio infinitorum moventium indigeat perferri & moveri ab alio extra se: sed hoc jam esset movens immotum, ut patet ex terminis. ergo. Major probatur: Infinitum finito additum nihil mutat in predicatis essentialibus, sed tantum ad genus quantitatis continuæ vel discretæ pertinentibus: sed insufficientia ad complendum effectum, & indigentia ulterioris cause est essentialis predicatum cujuslibet cause creatæ: ergo tamen ponas infinitas causas, manebunt insufficientes ad ponendum effectum, & indigent alio motore extra se.
- Rursum: Implicat predicatum non quantitatis, vel præcendens à ratione quantitatis, totius, vel partis,